

ISSN - 7447

รายงาน การเฝ้าระวังโรค ประจำสัปดาห์

VOLUME 16 NUMBER 35
SEPTEMBER 6, 1985

WEEKLY EPIDEMIOLOGICAL
SURVEILLANCE REPORT

แผลเรื้อรัง-ราชบุรี	416
แผลเรื้อรัง-กาญจนบุรี	424
แผลเรื้อรัง-นครราชสีมา	424
สถานการณ์โรค	427

การสอบสวนโรค

บรรณาธิการ รายงานการเฝ้าระวังโรคประจำสัปดาห์ฉบับนี้ได้รวบรวมรายงานการเกิดโรคแผลเรื้อรังที่เกิดขึ้นใกล้เคียงกันในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือรวม 3 จังหวัดด้วยกัน คือ ราชบุรี , กาญจนบุรีและนครราชสีมา ในระหว่างเดือนมีนาคม-กรกฎาคม 2528 แผลเรื้อรังเริ่มเข้ามาสู่ความสนใจของวงการสาธารณสุขในปี 2524 โดยมีรายงานมาจากหลายจังหวัดเข้ามายังกองระบาดวิทยา ในปีเดียวกันกระทรวงสาธารณสุขได้ประกาศให้เป็นโรคติดต่อสำคัญที่ต้องรายงาน (1) จากการสัมภาษณ์และสอบถามไปยังแพทย์ในจังหวัดต่าง ๆ ได้ความเห็นตรงกันว่าแผลเรื้อรังน่าจะเป็นปัญหาที่เคยเกิดขึ้นมาหลายสิบปีแล้ว ก่อนหน้านั้นและสงบลงไป เพิ่งจะเริ่มแพร่กระจายขึ้นมาใหม่ (2) การศึกษาโรคนี้ที่จังหวัดราชบุรีในปี 2524 พบว่ามีอัตราป่วยที่ค่อนข้างสูงมากถึง 27% (3) ขณะนี้กองระบาดวิทยาและสถาบันโรคผิวหนังได้วางโครงการร่วมกันที่จะศึกษาระบาดวิทยาของโรคนี้ขึ้น ในเรื่องของสาเหตุรวมทั้งปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ของโรค รวมทั้งหาวิธีการรักษาที่เหมาะสมต่อไป

1. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องชื่อโรคติดต่อและอาการสำคัญ
18 ธันวาคม 2524
2. การสำรวจโรคแผลเรื้อรังทั่วประเทศ พ.ศ. 2524 กองโรคติดต่อทั่วไป
กรมควบคุมโรคติดต่อ (ข้อมูลยังไม่ได้พิมพ์)
3. Kotrajaras R, Limpakarnjanarat K. Epidemic leg ulcers
in Thailand. Southeast Asian J Trop Med Pub Hlth 1982;13: 568-574.

แผลเรื้อรัง-ราชบุรี

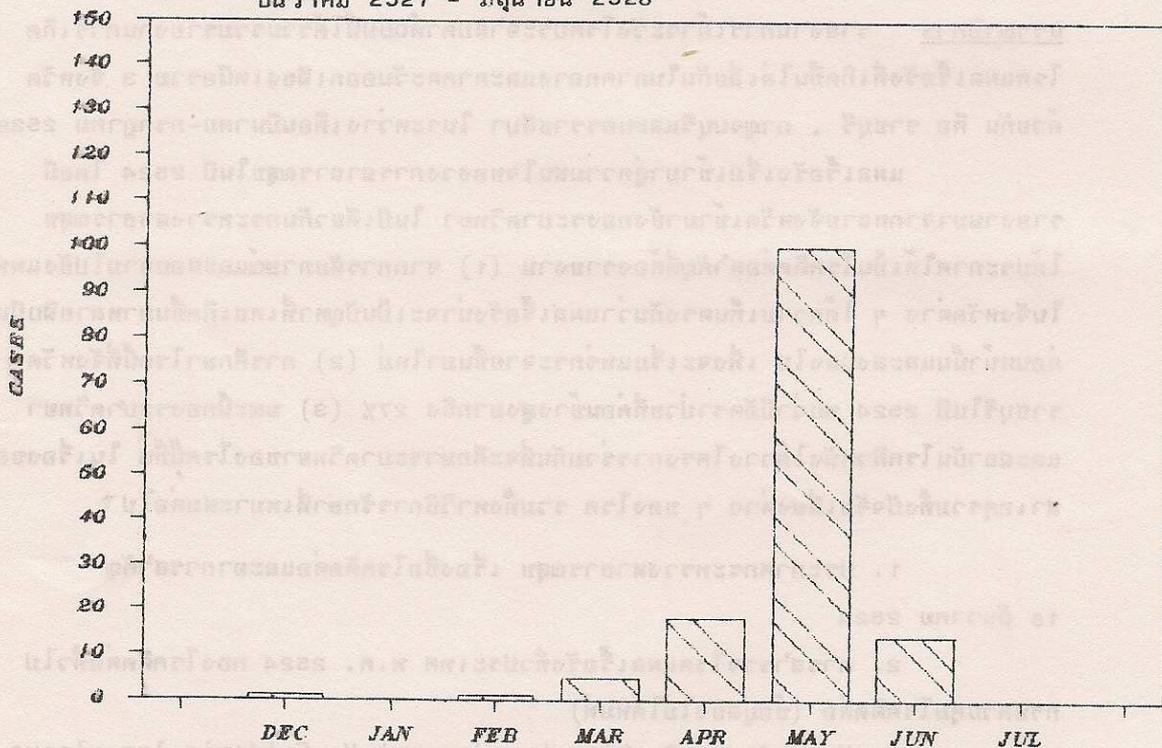
Chronic ulcer-Ratchaburi

การระบาดที่ 1

เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2528 เหล่ากาชาดจังหวัดราชบุรีได้แจ้งมายังศูนย์ระบาดวิทยาภาคกลาง จังหวัดราชบุรี ว่าพบเด็กมีแผลเรื้อรังจำนวนมากสงสัยจะเป็นโรคคุดทะราดใน ตำบลบ้านบึง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ศูนย์ฯ และเจ้าหน้าที่จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด จึงได้ออกสอบสวนโรคในเวลาต่อมา

ตำบลบ้านบึงประกอบด้วย 6 หมู่บ้าน พบผู้ป่วยที่มีแผลเรื้อรังรวมทั้งหมด 212 ราย ไม่มีผู้เสียชีวิต (อัตราป่วยรวม 39/1000 ประชากร, 212/5397) เป็นชาย 123 ราย หญิง 89 ราย ผู้ป่วยเกิดขึ้นในทุกกลุ่มอายุ ส่วนใหญ่เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีลงมาและเป็นเด็กนักเรียน (ตารางที่ 1) มีสองหมู่บ้านที่มีผู้ป่วยมาก (อัตราป่วย 60-90/1000 ประชากร) ในขณะที่อีกสี่หมู่บ้านพบผู้ป่วยได้น้อยกว่า (อัตราป่วย 2-17/1000 ประชากร) หมู่บ้านที่มีผู้ป่วยมากเป็นหมู่บ้านชาวกระเหรี่ยง ซึ่งเป็นหมู่บ้านเก่า บ้านเรือนตั้งอยู่ติดกันเป็นกลุ่ม ต่างจากหมู่บ้านที่มีผู้ป่วยน้อยซึ่งเป็นหมู่บ้านคนไทยและบ้านเรือนตั้งอยู่ห่าง ๆ เริ่มมีผู้ป่วยรายแรกเกิดขึ้นตั้งแต่เดือนธันวาคม 2527 เว้นระยะห่างมาอีกสองเดือนจึงมีผู้ป่วยรายที่สองเกิดขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ 2528 หลังจากนั้นจำนวนผู้ป่วยค่อย ๆ เพิ่มมากขึ้นจนสูงสุดในเดือนพฤษภาคมและลดลงในเดือนมิถุนายน (รูปที่ 1)

รูปที่ 1 ผู้ป่วยแผลเรื้อรัง ตำบลบ้านบึง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี
ธันวาคม 2527 - มิถุนายน 2528

ตารางที่ 1 ผู้ป่วยแผลเรื้อรังแยกตามกลุ่มอายุ ตำบลบ้านบึง อำเภอสวนผึ้ง

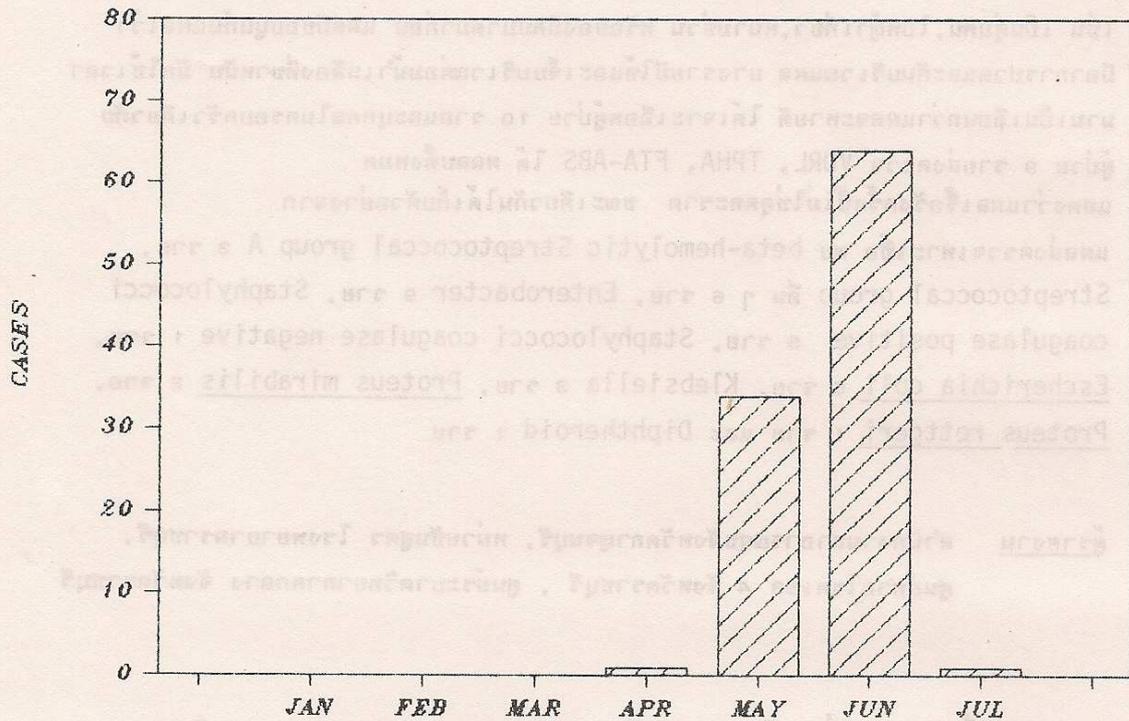
จังหวัดราชบุรี	กลุ่มอายุ	ชาย	หญิง	รวม
	0-4	3	4	7
	5-14	64	44	108
	15-24	22	16	38
	25-44	25	17	42
	45 +	6	7	13
	ไม่ทราบ	3	1	4
	รวม	123	89	212

อาการป่วยของผู้ป่วยประกอบด้วยแผลอย่างน้อยหนึ่งแผลขึ้นไป พบผู้มีแผลเดียว 46% สองแผล 27% และที่เหลือมากกว่าสองแผลขึ้นไป ตำแหน่งแผลเกือบทั้งหมดเป็นที่ขาและเท้า โดยที่เท้าเป็นมากที่สุด (69%) รองลงไปเหนือเท้าจนถึงหัวเข่า (17%) ที่เหลือเหนือเข่าขึ้นไป มีเพียง 4% ที่มีแผลบริเวณแขน มือ หรือใต้คาง ลักษณะแผลมักเริ่มจากมีสาเหตุ นำ เช่น เป็นตุ่มคัน, ไข้หวัด, ไข้หวัดใหญ่, หนองใน หรือของมีคมบาดมาก่อน แผลมีขอบนูนคันแผลเว้า มีอาการปวดและคันบริเวณแผล บางรายมีไข้และเจ็บบริเวณต่อมน้ำเหลืองที่ขาหนีบ มักใช้เวลา นานเป็นเดือนกว่าแผลจะหายดี ได้เจาะเลือดผู้ป่วย 10 รายและบุคคลในครอบครัวเดียวกับ ผู้ป่วย 9 รายส่งตรวจ VDRL, TPHA, FTA-ABS ได้ ผลลบทั้งหมด แสดงว่าแผลเรื้อรังครั้งนี้ไม่ใช่คุชตะโรค ขณะเดียวกันได้เก็บตัวอย่างจาก แผลส่งตรวจเพาะเชื้อ พบ beta-hemolytic Streptococcal group A 3 ราย, Streptococcal group อื่น ๆ 6 ราย, Enterobacter 9 ราย, Staphylococci coagulase positive 5 ราย, Staphylococci coagulase negative 1 ราย, Escherichia coli 5 ราย, Klebsiella 3 ราย, Proteus mirabilis 2 ราย, Proteus rettgeri 1 ราย และ Diptheroid 1 ราย

ผู้รายงาน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรี, หน่วยชันสูตร โรงพยาบาลราชบุรี, ศูนย์กามโรคเขต 4 จังหวัดราชบุรี, ศูนย์ระบาดวิทยาภาคกลาง จังหวัดราชบุรี

การระบาดที่ 2 ระหว่างเดือนเมษายนถึงกรกฎาคม 2528 มีการระบาดของโรคแผลเรื้อรังเกิดขึ้นใน 6 หมู่บ้าน ในตำบลปากช่อง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี พบผู้ป่วยรวม 100 ราย อัตราป่วยต่ำตั้งแต่ 4-13/1000 ในสามหมู่บ้าน อีกสามหมู่บ้านอัตราป่วยสูงกว่า ตั้งแต่ 32-62/1000 เริ่มมีผู้ป่วยรายแรกเกิดขึ้นในเดือนเมษายน 2528 หลังจากนั้นจำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในเดือนพฤษภาคมและมิถุนายนและลดลงหลังจากนั้น (รูปที่ 2) ในจำนวนผู้ป่วย 100 ราย เป็นเด็กนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่งใน 2 หมู่บ้าน ถึง 67 ราย อัตราป่วยรวมในสองโรงเรียนเท่ากับ 182.6/1000 ผู้ป่วยทั้ง 100 ราย มีอายุระหว่าง 3-63 ปี ครึ่งหนึ่งของผู้ป่วยอายุตั้งแต่ 5-14 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มเด็กในวัยเรียน (ตารางที่ 1) ผู้ป่วยส่วนใหญ่จะมีอาการเริ่มแรกเป็นตุ่มคัน เมื่อเกาจะถลอกเป็นแผลเล็กน้อย ในระยะแรก ต่อมาแผลลุกลามออกไป บางรายมีอาการคันร่วมด้วยแผลเหล่านี้หายยาก พบว่าผู้ป่วยแต่ละรายมีแผลตั้งแต่ 1-9 แผล พบแผล 1-2 แผลมากที่สุด (68%) 80% มีแผลที่หัวเข่าหรือต่ำกว่าหัวเข่าลงมา พบแผลที่แขนหรือมือ 15% และเพียง 3% ที่มีแผลที่ใต้คางหรือคันทอ การเก็บตัวอย่างจากแผลส่งเพาะเชื้อรวม 27 ราย พบ Staphylococci coagulase positive 12 ราย (44.4%) beta Streptococci group A 9 ราย (33.3%) Enterobacter 6 ราย (22.2%) klebsiella 5 ราย (18.5%) Pseudomonas aeruginosa 1 ราย (3.7%)

รูปที่ ๒ ผู้ป่วยแผลเรื้อรัง ต่าบลปากช่อง อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี
มกราคม-กรกฎาคม 2528

ตารางที่ ๑ ผู้ป่วยแผลเรื้อรังแยกตามกลุ่มอายุ ต่าบลปากช่อง อำเภोजอมบึง
จังหวัดราชบุรี, เมษายน-กรกฎาคม 2528

กลุ่มอายุ	จำนวนผู้ป่วย
0-4	5
5-9	29
10-14	33
15-24	15
25-44	8
45	10

ผู้รายงาน เจ้าหน้าที่ระบาดวิทยา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดราชบุรี,
ศูนย์ระบาดวิทยาภาคกลาง จังหวัดราชบุรี